

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre.....	16 kor.
Negyedévre.....	4 „
Helyben bázhos hordva:	
Egész évre.....	20 kor
Negyedévre.....	5 „
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre.....	24 kor.
Negyedévre.....	6 „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállal kötelességet.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Hazajáró lelkek.

A nemzetekre nézve a vallásos hitéletben oly hatalmas erőforrás létezik, amelyet kihasználatlanul még azon népek sem hagyhatnak, amelyek egyébként a hatalom legmagasabb polcán állanak. Hogy a népek vezetésében a vallásnak semmi szerepet adni nem szabad, azt csak kávéházi politikusok, amolyan korhely és enerzált alakok állíthatják, de a népek sorsával komolyan foglalkozó írók és politikusok mindenkor más véleményen vannak. A vallásnak hatalmas jellemképző erejét, rendszeres gondolkodásra való irányítását és minden tetteinkért való felelősségre való nevelését egyetlenegy államférfi sem ismerheti félre, ha csak nincs eltelve szociáldemokrata konfuzióval.

Eppen e miatt a protestáns felekezetek vezérférfiainak napjainkban nem lehet magasabb feladatuk, mint teljes határozottsággal kezdet fogni a katolikus polgárokkal arra nézve, hogy a telforgató elemek támadásai és a mindjobban terjedő erkölcsstelenség ellenében a maguk összes erejével sikra szálljanak.

Mert a szociáldemokrácia és a vele szövetségben álló szabadkőműves és nem keresztény elemek nemcsak az alsóbb néposztályok lelkéből száműzik a hitet,

hanem a felsőbb osztályokban is hatalmas irodalmi propagandát csinálnak úgy a vallás létjoga, valamint a hazaszeretet életadó eszméi ellen is. Ily körülmények között, mikor ötöd, hatod gimnazisták tagadják az Istent és csufolják a nemzeti mult nagy atakjait, nem arról van szó, hogy honnan szedte elveit Kálvin vagy Luther, hanem arról, hogy minden vallásos felekezet óvja meg a vallás általános igazságait és küzdjön uton-utfélen az immoralitás cédaságai ellen úgy, mint azt mi katolikusok tesszük.

És e helyett mit látunk?

Zsilinszky volt államtitkár, Tisza István volt miniszterelnök, Bánffy a volt tettekkel tényező egyértelműleg hirdetik a katolicizmus ellen való engesztelhetetlen háboruszkodást, úgy állítva elének a katolikusok lendületnek indult s mind imponzansabb módon megjelenő hitéleti mozgalmait, mint a melyek valóságos sérelmei a protestáns vallásfelekezeteknek.

Lássuk csak, így van-e?

A francia atheista kormány kiüldözte francia fődről a legbiválőbb tanerőket, mert — katolikusok voltak. Kiüldözték a legkitünőbb nőképző és betegápoló apácákat, mert katolikusok voltak. Ezek közül némelyek valóságos áldásként idejöttek, hogy tanügyünk és betegápolásunk

szinvisonalát emeljék. És már ez maga előttük protestáns sérelem.

Mikor a semmi vagyonnal nem bíró, de annál szivtelenebb és gonoszabb lengyel zsidó elemek ezrenként vándoroltak be hozzánk és tették tönkre egyik protestáns községet a másik után, egyik protestáns birtokos családot a másik után, ez, mint tetszik tudni, — nem volt protestáns sérelem.

Magyarországon 1895-ig minden házasságot az állam törvényei szerint is, valamely lelkész előtt kellett megkötöni. Mivel többször fordult elő eset, hogy katolikus felek a katolikus lelkész előtt meg nem köthették házasságot, nehogy ezek házassága törvénytelen legyen, az egyház, — ha nem volt köztük bontó akadály — utólag elismerte a protestáns lelkész előtt kötött házasság törvényességét is, elismerte pedig azért, mert az előtte kötött házasság már államjogilag törvényes volt. 1895. után azonban a polgári házasság behozatala után a protestáns lelkész előtt kötött házasság is épp oly jogilag semmis dolog lett a világi törvény előtt, mint a többi felekezetek lelkészei előtt kötött házasság, mivel az állami törvény csak a saját közegei előtt kötött házasságot ismeri el jogilag érvényesnek. Feleslegessé vált tehát az

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Hajón.

Írta: Kissing James.

A »Szicilia« gyorsgőzös kapitánya jót mosolygott magában. Éles megfigyelő volt s az a mód, a hogy az öreg mister Byam a szép Ramsay kisasszonynak csapta a szelet, szörnyen mulattatta. A többi utas is össze-összenézett lopva gunyos jókedvében, de a kapitány elfojtott jó kedve mégis valami más volt. Nála úgy látszott, hogy valami más oka van jókedvének, de ha ezen mulatott is, mindig pompásan palástolta. Mint afféle német ember, a sok amerikai utas között mindig diplomatikusan viselkedett. Amerika meg az amerikaiak módjólott érdekelték, de állóndóan kerülte az alkalmat, hogy az ideges amerikaiakkal szóba elegyedjék. Csak úgy titokban mulatott az új világ fiainak sajátosságain, de sohase lehetett rajta külsőleg észrevenni. Hajóskapitányi állását is jórészt hallgatag természetének köszönhette.

Már az ötödik napja, hogy a hajó Brémát odahagyta s az időjárás alaposan rácsófolta a kései évszak rossz hírére. Verőfényes meleg idő. Nyugodt tenger s mint valami nagy város

utcáin, úgy lehetett sétálni a fedélzeten. Ennek lehet tulajdonítani, hogy az első osztályú utasok, jórészt amerikaiak, rendkívüli jókedvre derültek. Mivel pedig hozzá még csaknem mind fiatalok is voltak s a gyerekes társasjátékba alaposan beleuntak, azzal igyekeztek agyonütni idejüket, hogy kölcsönösen egymás tulajdonságait figyelgették s azokon több-kevesebb szellemmel, de mindig kedélyesen gunyolódtak.

Mister George Byam az első pillanattól érdekelt mindenkit. Éles szeme s gazdag amerikai kereskedők módjára idő előtt megöszült haja szinte mágikus hatást gyakorolt a szőke amerikai nőkre. Jóllehet szemmeláthatólag dúsgazdag ember volt, de mégsem az az ember, akinek magándolgaival a tengertuli sajtó valami sokat foglalkozott volna s így az utasok, akik nem Newyorkból valók voltak, nem is tudtak róla semmi közelebbit. Bár jeggyűrű volt az ujján, az asszonyi sejtés, amely pedig tudvalévően az ilyen dolgokban csálhatatlan, mégis özvegynék bélyegezte.

A fiatal amerikai nők pár nap óta szünetlenül körülötte forgolódtak és egyhanguan nagyon csinosnak találták, a mi pedig a hajón lévő szerelmes ifjakat módjólott bosszantotta. A nők között határtalan versengés támadt és a hidegebb vérűek, köztük különösen a csöndes

német kapitány nagy érdeklődéssel várták a fejleményeket. A kapitány jókat mosolygott, de semmit se szólt.

A dolog vége az lett, hogy Ramsay kisasszony — győzött, főképp azért, mert Byam urat hangosabban és jobb alkalmakkor találta »nagyon csinos«-nak, mint a többiek. De megkülönböztetés is — bár nem volt olyan szép, mint a kis Cooper kisasszony — de nála jóval magasabb volt és igazán művésziesen öltözködött. Aranyos színben játszó haja, egyenes orra és nagy szürke szeme volt. Ugy harmincéves lehetett. A hajón általában a legszebb leánynak tartották.

Mister Byam ki nem fogyott a figyelmességéből s úgy látszott, hogy nagyon szerelmes belé. Ő gondozta drága utitakaróját, könyveit, mondott neki szellemes anekdotákat európai körutjáról s így csakhamar nélkülözhetetlenné vált. A kis Cooper kisasszony sötét szeméből szinte kiritt a rosszul palástolt irigység, mikor győzelmes vetélytársát a »csinos« milliomos karján tovalejteni látta.

Ámde csakhamar úgy látszott, mintha a boldognak hitt nő nem volna megelégedve győzelmével. Arcára sokszor aggodalmas kifejezésült, amit se bartáit, se az öreg mister Byam nem tudott megmagyarázni. Ugy látszott, mintha valami gondolattól nem tudna szaba-

VÉGELADÁST nem hirdetek,

bár kézimunka ujdonságaim **Karácsonyi ajándéknak legolcsóbban** nálam szerezhetők be. — Hozzávalókban s pamutokban nagy választék. — **Szmyrna-nyírás s montirozások** gyorsan. — A legszilidabb s ezért a legolcsóbb árak. **Tátray Gusztáv, Rákóczi-ut, Orsolya-templom mellett.**

Telefon 783.

az egyházi jogi engedmény, mely a protestáns lelkész a katolikus félre nézve is fórummá tette, hisz csak nem ismerheti el a katolikus egyház a protestáns egyház papját többnek, mint a saját állami hatalma! Ha megszünt az ok, meg kellett szünnie az okozatnak is. Ennél világosabb nincs a világon semmi. — És ennek dacára, a »netemere« ellen valósgos harcot kezdetek, holott anuak egyetlenegy rendelkezése sem alázta meg a protestáns papot sehol. Még csak említés sincs róluk téve seholsem. Ennek a rendeletnek csak katolikusokra nézve van egyházi jogi kötelező ereje, de sehol sem mondatik benne, hogy a protestáns lelkész előtt már megkötött házasságok semmiek. Amelyek ezután kötnek, azokat természetesen az egyháznak szabályoznia kellett és pedig csakis a saját kétezer éves elvei szerint szabályozhatta. Ha tehát ezután valamely katolikus fél protestáns féllal köt házasságot, annak csak akkor van egyházi jogilag is kötelező ereje, ha a kath. egyház papja előtt is megkötött, vagy reverzálissal, ünneplésen, vagy reverzális és ünneplésség nélkül. Hogy a protestáns lelkész előtt kötött vegyes házasságot a katolikus félre nézve az egyház mimódon hozza helyre, az a katolikus fél lelkiismereti ügye, de a protestáns félre, vagy annak egyházára ebből már azért sem származik látható sérelem, mert ők maguk úgy vallják, hogy a házasság nem szentség, hanem merőben államjogi intézmény, a melynek kötelező ereje az államtól származik.

Micsoda neveltség származnék abból, ha a katolikus papság amiatt tenne panaszt az állam előtt, hogy a protestánsok nem akarnak hozzájuk gyónni menni, vagy hogy nem engedik őket a protestánsok számára urvacsorát osztani.

Nos, éppen ilyen Bánffy és társai panaszkodása az egyházi »Ne temere« kezdetű intézkedés ellen.

Panaszkodnak továbbá, hogy a protestantizmus az egész vonalon bomladozik és fogyatkozóban van, míg a katolicizmus terjed. De hát ennek nem a katolicusság az oka, hanem a hitélet lendülete. Hogy a protestantizmus fogy, arról mi nem tehetünk. Mi nem térítünk, nem hívunk, nem erőszakolunk senkit. Még csak nem is vitatkozunk. Hisz még a »Hitvédelmi folyóirat« is megszűnt. Soha nem akadályoztuk mi őket abban, hogy ne csináljanak egylateket, lapokat, irodalmi társaságokat. Azon tényezők, amelyek nekünk erőt kölcsönöznek nekik is rendelkezésükre állanak. Miért nem használják fel azokat?

Mióta Apponyi gróf a kultuszminiszter nincs nyugalom odaát. Valóságos rémalakot csináltak belőle, akivel egymást ijeszti, s teszik ezt ugyanakkor, midőn évente hárommillio korona államsegélyt nyújt nekik a »jezsuita« kultuszminiszter, tehát éppen tizszer annyit, mint amennyit a református miniszterelnökök alatt kaptak vala. Feledik azt is, hogy ennek a hárommilliónak legalább kétharmada a nem református polgárok adójából telik ki.

De mert egy katolikus vallásukultuszminiszteri hivatalnok az anyakönyves előtt fel nem áll, s mert egyik-másik haldokló protestáns mellett a kórházi apáca elmond egy Miatyánkot, már ebből azt következtetik, hogy klerikális uralom van Apponyi alatt.

Világos ezekből, hogy levitézlett és reputáció hiányában tengődő politikusok esetlen fogásáról van itt szó.

Mindenáron nemzeti mártírok akarnak lenni, hogy a politikában elvesztett népszerűség némi maradványát legalább az egyházi életben megtartsák.

Ez pedig nagyon de nagyon neveltség. A vallás kihasználása politikai célok elérésére mindenkor súlyos bünt képez. De ha tüzi lármát és háboruszkodást látunk, midőn sem tűz, sem háboru sehol

nincsen, akkor csak szánakozó mosolylyal figyelhetjük a szinpadra való pórolást, melybe ezek a dühös bácsik magukat belelovalni engedik immár hónapok óta vevén a harangokat félre eredmény nélkül.

Ahelyett tehát, hogy a protestáns vezérférfiak részéről látnók a nemzeti szellem által föltétlenül megkövetelt külső politikai közeledést, fájdalommal kell konstatálnunk a felekezeti szűklátókörűség és szűkkeblűség lélekemésztő jelenségeit.

Ezek az urak nem látják a nehéz felhőket, melyek a haza egén tornyosulnak. Annyira protestánsok, hogy nem tudnak magyarok lenni. A sok veszeke-déstől és gravamenvadásztól nem érnek rá felnézni a nemzet örlekre- amely ma minden magyar állampolgár szívét, lelkét, szeretetét, önfeláldozását követelve, sziveikben visszhangra nem találhat.

Szomorú napok ezek nagyon.

Gedeon.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 14.

Elnök: Juszth Gyula.

Elnök bemutatja Duchon Ödönnek, az új szigetvári képviselőnek mandátumát.

Következik az aropriáció.

Pescha Miklós felhívja a kormány figyelmét az állami adótitviselő helyzetére, akik az összes állami tisztviselő közt a legkedvezetlenebb fizetési viszonyok közt élnek. A javaslatot elfogadja.

Bozók Arpád nem viseltetik bizalommal egy olyan többség és kormány iránt, amely minden lépésével az ország érdekeit sértette. A kormány és a többség nem tud ellenállni az egyre jobban erősödő klerikális irányzatnak. Bizonyítja ezt a Koczurek-ügy is, melyet e kormány hallgatással igyekszik elintézni.

Farkaskási Zsigmond: Nem vagyunk tanácskozás képesek.

Elnök: De azok vagyunk, ne tessék közbeszólni.

Bozók Arpád: A kormány a bank kérdé-

dulni. Nem volt olyan boldog, mint ahogy a sikere kívánta volna. Már sokszor volt azon a ponton, mikor jovialis udvarlója mellett ült a fedélzeten, hogy komoly szóra nyitja ajkát, amint az már az aggódónál történni szokott, az utolsó pillanatban a szó mégis csak benne rekedt s barátságosan, vidáman csevegtek tovább. Nem volt éppen csüggedő leány, de azok a nehézségek, amelyek utjába álltak, rendkívül bosszantóak voltak. Jó szerint semmit se tudott udvarlójának magánéletéről. A dolig pedig sokkal komolyabb volt, semhogy pletykákra vadásszon, Talán nem is volt milliomos! Talán nem is volt özoegy! Már az a pusztá gondolat, hogy nő ember léte olyan kevésre becsüli az ő jó hírnevét és udvarolni merészel neki, tökéletesen kihozta sodrából.

Egyszer azután hősiesség elhatározásra szánta magát, leküzdötte ellenszenvét a kapitány iránt s bizelkedéssel akarta kifaggatni. A kapitány éppen a hid mellett állt és éppen nem látszott valami háládatosnak, mikor a leány gömhölyű kis karját az övébe öltötte és löncs előtt egy kis sétára csalogatta. De azután a népszerűtlen kapitányok sorsára gondolt és udvariasan kapitulált.

— Mondjon már valamit arról a Mister Byamról, — fogott bele vidáman. — Hisz tudja, hogy annyira érdekel bennünket, Cooper kisasszony szinte belehal a kíváncsiságba...

A kapitány meglehetősen elhült arcot vágott.

— De, édes Ramsay kisasszony, hogyan...

— Óh, kapitány ur, hisz maga tud mindent...

— De igazán szavamra mondom...

— Ne bolondozzon. Tudja, hogy engem nem lehet becsapni, mi mindannyian nagyon jól tudjuk, hogy önnek milyen jók az információi. Gyakran látom gunyosan mosolyogni. Azt hiszi, ugy-e, hogy senki se látja. Csakugyan úgy tesz, mintha valami nagy titkot tudna.

— Dehogyan tudok!

A kapitány ezt olyan nyomatékosan és olyan élénken mondta, hogy Ramsay kisasszony egy pillanatra fűrkészve nézett a szeme közé. Miért tagad ez az ember olyan nyomatékkal az ő kérdésére?

— Biztosíthatom, hogy semmiféle titokról nincs itt szó, — felelte a kapitány, most már kissé nyugodtabban és szemmeláthatólag azzal a szándékkal, hogy előbbeni heves meggondolatlanságát jóvá tegye.

Ramsay kisasszony tüstént kihasználta helyzetét.

— Pedig olyan a viselkedése, — folytatta nyakasan tovább. Kivülről hidegvérűnek és diadalmasnak látszott, de szive hevesebb dobogott, mint egyébkor.

— Ne tréfáljon! Mindjárt az első pillanatban zavarba hozott. Olyan ideges vagyok azóta, — mondta a kapitány.

— Ugy-e? Pedig éppen nem látszik meg. — És Ramsay kisasszony hitetlenül húzta föl szépen ivelt szemöldökét.

— Pedig mondhatom, hogy úgy van, de az a dolog lényege, hogy titokról egyáltalán

nincs szó. Titok! Edes Istenem, mi lehetne abban titok, hogy egy dús gazdag öreg ur, egy milliomos hosszabb tartózkodás után Európából Amerikába visszatér, hogy... hogy meggazdagodásának színhelyét meglátogassa.

A kapitánynak mintha egyszerre megozdott volna a nyelve.

Ramsay kisasszony szép szemei ragyogtak a kíváncsiságtól.

— Nem is tudtam, hogy milliomos.

— Még pedig, azt hiszem, többszörös milliomos. Nem tudom ugyan, hogy szerezte vagyonát, de úgy gondolom, gyapjuspekulációval. No, de ennek már régideje, az utóbbi tiz esztendő óta szinte kizárólag Európában töltötte, amig...

A kapitány egyszerre csak elcsuklott. Ramsay kisasszony szurós tekintete kínosan hatott rá. Már régóta türelmetlen gunyos mosolygása. A helyzet kezdett komolylyá lenni. A kapitány nem volt szivtelen ember. Habozott.

Ramsay kisasszony azon a ponton volt, hogy türelmetlenül dobbant a lábával. Kíváncsisága szinte félelmetessé fokozódott.

— Amig...? — kérdezte azután rosszul palástolt egykedvűséggel.

A kapitány úgy tett, mintha a kisasszony nem jól értette volna.

— Az utóbbi tiz esztendő alatt állandóan Párisban tartózkodott.

— Igen, ezt tudom. De ön belekezdett valamibe: amig...?

A kapitány elhalványult.

sében nem akar állást foglalni, épen azért hét javaslatot nyújt be az önálló nemzeti bank felállítására iránt. Az appropriációt nem fogadja el.

Visy Ferenc a parcellázások körüli visszaélésekről szól. A javaslatot elfogadja.

Roics Milán horvátul beszél.

Batthyányi a bankról.

Batthyányi Tivadar gr.: Nem akart felszólalni, de Bozóky indítványa készteti erre. Ezt az indítványt főlöszlegesen tartja, mert az illetékes tényezők már mind nyilatkoztak ebben a kérdésben. Aki komolyan akarja az önálló bankot, az ne feledje el, hogy helytelen időben beadott javaslattal az önálló bank ügyét előbbre vinni nem lehet. (Zaj.)

Az elnök Molnár Jánost ismételtén figyelmezteti, hogy legyen csöndben, különben kénytelen lesz kérni a házát, hogy a mentelmi bizottságnak adja ki.

Batthyány Tivadar gr.: Nem engedi magát terrorizálni. A törvény 1908. dec. 31-re teszi kötelességévé a magyar-osztrák banknak, hogy a bankszerződés meghosszabbítását kérje a törvényhozástól; míg az az időpont el nem érkezik, nemcsak törvénybe, hanem illemtudásba is ütközik, hogy ennek praejudikáljanak. Ő össze fogja hívni a bankbizottságot, de ha a Ház előre állást foglalna e kérdésben, le kellene mondani a bankbizottsági elnöki állásáról. Bozóky indítványát azzal akarja honorálni, hogy kéri a Házat, hogy utasítsa az indítványt a bankbizottsághoz. (Élénk helyeslés.)

Szűnet után

Nagy György: a balpártot, melyet üldöznek, azért, hogy a bank-indítványt beadta, csak hódolat, nem bírálat illeti. (Élénk derűtség.)

Markos Gyula: Ez csak az Istent illeti.

Nagy György: A nép szava Isten szava. A balpárt persze nép. (Zajos derűtség.) Gunyos kiáltások: Láttuk! Szigetvár! Szigetvárról eszébe jut a választás és a pluralitás. Nem tessék neki a plurális választói jog. Haragszik, hogy a 48-as polgárok nem tudják megkülönböztetni a kormánypárttól a 48-as pártot. Hiába magyarázták ők a népnek, hogy ez meg az kormánypárti, a derék, becsületes magyar nép azt feleli:

— Ugyan, ne beszéljen az ur! 48-asok azok, olyanok, mint mi. (Tetszés balról.)

Nagy György: A pluralitáson sok más hiba van még a javaslatban, kéri a minisztert, hogy javítson azokon. Az appropriációt nem fogadja el.

— Nos, — folytatta a kisasszony női macacssággal és hízkelve a kapitány kabátja ujjába csimaspaszzkodott, — ugy-e mondtam, hogy valami titok lappang a dologban? Csak ki velem! Amig... amig...?

Hangja kissé reszketett, mikor az utolsó szavakat mondta és gépies mosolyra vont a ajkát.

— Amig a felesége élt!

— Ah, tehát meghalt?

Mind a ketten föllélegzettek.

— Persze, hogy meghalt, Berlinben, — szólt a kapitány komolyan.

A kisasszony fürkészve nézett rá, de semmi gyanusát nem olvashatott le a kapitány nyílt vonásaiból.

— Nem is tudtam, hogy nős ember volt, — jegyezte meg a leány.

— Hogyne, hisz nagy leánya is van.

— Igazán? Csakugyan érdekes! No lássa, kapitány ur, hisz ön valóságos tudakozó iroda. Mondtam tíz perccel ezelőtt és nem akarta elhinni.

A felnőt leányról való híradás nem örvendeztette meg valami különösen, de hisz nem is ez volt a fődolog. Később, a löncsnél azután mindenkit elbájolt pajzán vidámsággal. Mister Byam is úgy vélekedett, hogy még eddig nem látta ilyen jó kedvében. De lehetett is jókedve, hisz a kapitánnyal való beszélgetésből bizonyossá lett, hogy a szerelmes milliomos csakugyan özeveg.

(Vége köv.)

Wekerle válasza Polónyinak.

Wekerle Sándor miniszterelnök elismeri, hogy a költségemeikédek könnyen komplikációkat idézhetnek elő. Ezzel szemben a közgazdasági fejlődésnek minden téren való propagálása az egyetlen segítség. Ezt célozza a kormány politikája minden vonalon: parcellázás, iparfejlesztés, beruházások stb. terén. S a kedvező financiai eredmény már is mutatkozik. A tíz első hónapban 71 milliónál többet vettek be. (Helyeslés.) A vasutnál pedig a teherszállítások jövedelmével fedezik a mai nagy kiadásokat s a költségvetés tehát *realis*. (Helyeslés.)

Ezután a politikai kérdésekkel foglalkozik a miniszterelnök s válaszol Polónyinak első sorban. (Halljuk! Halljuk!) Amit Polónyi akar: az a mai helyzet *fölforgatása*. (Élénk mozgás.) Polónyi taglalta a paktumot. Nem lehet egyik vagy másik párt megterheltségéről szólni, mikor a pártok a statusquo fenntartására egyesültek. Becsületesen iparkodtak a kérdéseket úgy megoldani, hogy egy pártnak se ártsanak, sőt gyakran a függetlenségi pártnak, mint legnagyobb pártnak álláspontjára helyezkedtek.

Igy a kiegyezésnek szerződésileg való megkötése igen nagy akadályokba ütközött, de a függetlenségi párt kedvéért megtették. — Az osztrák kormány nál válságot is idézett elő. Őt mindig az a szempont irányította, hogy minden pártot kielégítsen, a nemzetet közelebb hozza királyához; hogy ha feladatukat elvégezték, ne bizonytalanság és pártzavar, hanem az alkotmányosság folytonossága, zavartalansága biztosítsa a helyzetet. De vajjon Polónyt is ezek a magasabb szempontok irányították — a mikor idő előtt félreverte a déli harangot? (Derűtség.) Hogy a paktumot nyilvánosságra hozta, jó. Legalább megtudták, hogy *nincs titkos paktum*. Annyi bizonyos, hogy Polónyi miniszter korában, mikor a paktum egyes pontjai nyilvánosságra kerültek, ő ítélte el a legjobban. (Zajos, hosszas derűtség.) Már most foglalkozik az egyes paktum pontokkal. Így az első ponttal, melyben a kormány nyilatkozat szüksége van benne. Az előkészítő akcióban ő sem vett részt, azt Polónyi csinálta. (Derűtség.) De hát mit kellett manifestálni? Hiszen, még vissza se jöttek Budapestre, ma a kabinet minden tagja megegyezett, hogy csak olyan manifestációról lehet szó, melyet a trónbeszéd foglal magában. Alkotmányos államban nem is lehet más manifestációt elgondolni. (Élénk helyeslés.) Ami pedig az unjonclétszám fölemelésénél azt a kikötést illeti, hogy az unjonclétszámot nemzeti engedmények nélkül föl nem emelik, — *abban mindenkiem volt része, csak Polónyinak nem*. (Nagy zaj.)

Polónyi Géza: Hozzájárultam.

Wekerle: Igaz. De a paktumban, amit ő kötött, a feltétel nem volt benne, mégis elfogadta. Mi pedig belevettük. Ez a különbség. (Élénk tetszés.)

A választójogra vonatkozólag kijelenti, hogy az obligója az összes pártoknak. Emlékezteti, hogy Andrássy bécsi utjából való visszatérése után kijelentette, miszerint másként való megoldás esetén nem vállal tárcát. A bank dolgában pedig kijelenti, hogy nem is az önállóbank kereszttulvitelét vállalták, hanem azt, hogy fenntartják maguknak a szabadelhatározás jogát.

A balkáni bonyodalmakra vonatkozólag csak annyit jegyez meg, hogy az meg lett

volna az annexió nélkül is. Kéri a költségvetés elfogadását.

Polónyi kéri a Házat, hogy holnap felelhessen *Wekerle* beszédére.

Apponyi Albert gróf beterjeszti a kongruáról szóló javaslatát.

Az ülés 2 órakor véget ért.

A függetlenségi és a bankkérdés.

Tegnap este élénken tárgyalták a függetlenségi körben *Wekerle* Sándor tegnapi beszédét s több fontos határozatban állapodtak meg. Így, mindaddig, míg a bank-ügy elfogadható formában rendezve nem lesz, nem fogják megszavazni a választói reformot, sem az unjoncokat. Mint igen jó forrásból értesültünk, a bank-kérdés ügye igen jól áll s elfogadható formában megvalósíthatni fog.

Pénzüntézeteki tisztviselők szervezkedése.

Vasárnap d. e. 11 órakor tartották meg a biharmegyei pénzüntézeteki tisztviselők szövetségük alakuló közgyűlését. Azon nagy arányú mozgalom, melynek egyes fázisairól naponként hírt adtunk, gyönyörű ünnepségben jutott méltó kifejezésre a szövetség megalakulásával. Az alakuló közgyűlésen megjelentek az összes magyarországi pénzüntézeteki képviselőiben *Mády* Lajos nyugalmazott miniszteri tanácsos továbbá városunk társadalmi ágazatának minden előkelő képviselői közül *Glac*s Antal biharmegyei főispánja, *Rimler* Károly polgármester, dr. *Miskolc*zy Ferenc alispán stb., továbbá Budapestről: dr. *Hantos* Elemér a magyarországi pénzüntézeteki főtitkára, *Krocsak* Károly a magyar pénzüntézeteki központi hitelbankjának igazgatója, *Nánássy* Andor Nagykálló, dr. *Katona* Lajos Budapest, *Leib* Vilmos Cegléd, *Czira* Endre, *Kovács* László Debrecen, *Szász* János Budapest, *Hirschfeld* Zsiga Kolozsvár. A közgyűlés vezetésére egyhangulag dr. *Hoványi* Gézát a nagyváradi takarékpénztár vezérigazgatóját kérték fel.

Dr. *Hoványi* Géza engedve a spontán megnyilatkozásnak őszinte szavakba fejezve ki köszönetét a bizalomért, ezt egyuttal azzal viszonzza, hogy kifejezi a pénzüntézeteki vezetőknek a pénzüntézeteki tisztviselők jelen mozgalmával szemben legigazibb rokonszenvét, jóindulatát.

Ezen jóindulat már abban is kifejezésre jutott, hogy a legtöbb nagy pénzüntézet, melynek módjában állott, már gondoskodott tisztviselőinek nyugdíj ellátására vonatkozólag.

Az a sok fáradságo: és kitarást igénylő munkásság, melynek alapját a mai alakuló közgyűlés van hivatva lerakni, csak úgy eredményes, ha a pénzüntézeteki és tisztviselők együttes működésében jut kifejezésre. A maga részéről ezen együtt működést megígérve üdvözlö a megjelenteket.

Majd *Kelen* Béla az előkészítő bizottság jegyzője, a szervezkedés nemes eszméjének szép szavakban való ecsetelése után tömör és érdekes vonásokban ismerteti Magyarország pénzüntézeteki, gazdasági viszonyait, kezdve a nagy Széchenyi István korszakot jelentő nagy munkájának a híres tupartitum, *Hitel Világ* Stádiumnak 1830 tól való megjelenésétől a napjainkig való hitelintézeteki alakulása és ezzel a pénzüntézeteki tisztviselők számára vonatkozólag.

Érdekes ezek között, hogy még csak 1890-ben Nagyváradon 3 pénzüntézet volt átlag 12 hivatalnokkal, ma már 15 pénzüntézet van 98 hivatalnokkal. Az egész ország összes pénzüntézeteki tisztviselőinek száma ma már a 20000 körül jár, mely tekintélyes szám alap már ahhoz, hogy a pénzüntézeteki tisztviselők egy táborba tömörülten küzdjenek jogos érdekeik, ezek között főképpen az önálló nyugdíj és egyéb anyagi és erkölcsi érdekeket érintő céljaik kivételében.

Ebbeli mozgalmukban mindig csak maguk-

nak a pénzintézeteknek támogatására hivatkoz-
nak, mely tény nem zárja ki saját független,
önkormányzati jogok fenntartását.

A lelkes éljenzés- és helyesléssel fogadott
előterjesztés után következett az alapszabályok
előterjesztése, melyet a közgyűlés egész terje-
delmében, hozzászólás nélkül elfogad. A meg-
alakulás így kimondatván, következtek a válasz-
tások, még pedig egyhangulag hozott határo-
zattal következő sorrendben:

Elnök Markovits Sándor, társ-elnökök: Justh
Károly és Rácz Jakab, alelnökök: Benedek
Miksa, Diamandi József, Fleischacker Hugó,
Gazdag Gyula, Berettyóújfalui, Kornos József,
Róna Ármán, Ribliczky Jeromos Nagyszalonta,
Révész Sámuel, Zakar Kálmán Margitta, titkár:
Kelen Béla, titkár: Rédei Ferenc, másod-
titkár: Hauslián Ede, pénztáros: Féezer Jenő,
ellenőr: Waldmann Ödön, ügyész: dr. Váradi
Ödön, könyvtáros: Grosz Ignác.

A választmányi tagok és számvizsgáló bi-
zottság megválasztása után diszelnököknek meg-
választottak: dr. Hoványi Géza, Reismann Mór
és Fleischacker Gyula, tiszteletbeli elnökökül
a nagyváradi pénzintézetek vezérigazgatói.

A közgyűlés végeztével a »Fekete Sas«
gyönyörű éttermében pazar kiállítású diszében
következett, melyen mintegy 150-en vettek részt.

A felköszöntők sorát *Justh* Károly nyi-
totta meg, étetve a megjelent vendégeket. —
Kelen Béla Mándy Lajosért mint a Magyar-
országi pénzintézeti szövetség elnökéért üritette
poharát. *Róna* Ármán a diszelnököket, dr.
Várady Ödön a főispánt és polgármestert kö-
szöntötte fel, *Kovács* László Debrecenből a
váradi kártársakat éltette, dr. *Hoványi* Géza a
pénzüzetek és tisztviselők együttes sikeres
működésére emelte poharát és végül *Szász*
János Budapestről az összes magyarországi
pénzüzeteti tisztviselők jövőben együttes békés
működését hangoztatta lelkes szavakban.

A kitűnően rendezett izletes diszében
Benrad Albert a Fekete Sas éttermének bér-
lője rendezte a megjelentek általános megle-
gedésére.

Bosnyák nap.

Talán jobb címe volna e napnak a Szeretet
napja. Hiszen nincs senki, aki ne gondolna
fiainkra, akik messze idegenben talán ellensé-
gek között töltik napjaikat. Ki ne gondolna
ezekre szeretettel és ne akarna nekik egy kel-
lemes órát szerezni, a szeretet ünnepének es-
tétére.

Ez a felfogás vérét ma mindenkit, amikor
a boszniai katonák részére mozgalmat indítottak,
hogy tudtukra adjuk véreinknek miszerint nem
feledkezünk meg róluk. És ebben a mozgalom-
ban részt vehet minden ember rang illetve fog-
lalkozásra való tekintet nélkül. Hiszen érde-
kelve van mindenki.

A helyőrség tisztikara bámulatos ambició-
val doigozik e nap sikere érdekében. Az eddigi
programból közölhetjük, hogy a Csarnok
összes termeiben bazárszerű rendezéssel 9 pa-
villon lesz felállítva, melyekben a következő
urasszonyok és leányok árusítanak.

1. *Buffet*, (kiállítja a 37-ik gyalogezred.,
Grünzweig Artur, altábornagy. Obermayer Erivald,
kapitány. Kun Frigyes, kapitány. Sokoll Renó
alezredes. Feldmann Miklós, törzsorvos. Maller
Károly, kapitány. Eitvel Jenő, főhadnagy. Pap-
Kovács Ferenc, főhadnagy.)

2. *Penszós-pavillon*, (kiállítja a törzskar.)
Schmid Hugó, alezredes. Böszörményi József,
kapitány. Bánel Aurél, kapitány.)

3. *Cukrászda*, (kiállítja a hadapród iskola.)
Bánffy Zsigmond, őrnagy. Jancsó Árpád, száza-
dos. Major Ödön, százados. Hoós Kálmán, fő-
hadnagy. Bánffy Iluska, urhölgy. Dezső Lajos,
százados.)

Teaház, (kiállítja a 37-ik gyalogezred.) Burián
Lajos, alezredes. Edlmann Lipót, őrnagy.
Wintornitz Mór, őrnagy. Des. Echerolles István,
főhadnagy. Kölnner Guido, főhadnagy.)

5. *Magyar csárda*, (kiállítja a m. kir. 4-ik
honvédezed.) Kirch Árpád, alezredes. Bán La-
jos, őrnagy. Selmetsz Károly, százados. Arkén
Mihály, főhadnagy. Palotai Armánd, főhadnagy.
Putnik Béla, főhadnagy. Sztreska Imre, főhad-
nagy. Pauer Mihály, százados. Neményi Zsig-
mond, százados.)

6. *Sörcsarnok*, (kiállítja a m. kir. 4-ik hon-
véd gyalogezred.) Pernecky Jenő, ezredes. Aba
Illés, őrnagy. Schwarcz Géza, őrnagy. Balogh
Barna, százados. Falk Ferenc, főhadnagy. Wirth
János, százados. Aba Irén és Alice, urhölgyek.)

7. *Virág-pavillon*, (kiállítja a 2-ik honvéd
huszárezred.) Viczián Elek, százados. Eleméri
István, százados. Maraovits István, főhadnagy.
(Huszár ezred.) Szeőke Bálint, százados. Csécsi
Nagy Imre, százados.)

8. *Török-kávéház*, (kiállítja a 19. tüzérezred.)
Dieterich Rezső, ezredes. Rozenzweig János, őrnagy.
Jenisek Károly, kapitány. Kubert Károly,
őrnagy. Jabel Miksa, százados. Sokoll Margit,
urhölgy.)

9. *Dokánylőszó és mozgó-posta*, (kiállítja a
37-ik gyalogezred.) Prey Herman, kapitány. Dr. Roth
Jenő, ezredes. Wagner Géza, főhadnagy. Velvart
Lipót, főhadnagy.)

Ezenkívül több kisebb-nagyobb meglepetés
lesz, mely a közönség elismerését méltán fogja
kivívni.

A nagyváradi társadalomból közreműködő
hölgyek névsorát legközelebb fogjuk közölni.

A boszniai katonák részére rendezendő
mozgalom érdekében közszerepetben álló főis-
pánunk *Glacs* Antal a következő felhívást
adta ki.

Biharvármegye és Nagyvárad város nagyérdemű közönsége!

A boszniai kérdés igen nagyszámu ma-
gyar fiut, véreinket a messze idegenbe so-
dort, hogy ott ha kell, fegyveres kézzel is
megvédjék szeretett királyunk és imádott
házának jogait, érdekeit.

Fiaink lelkesedve, hazafias odaadással
küzdnek a téli sord időjárással.

Küzdelmük megkönnyítésére akarunk
sietni, részükre azzal, hogy meleg ruhát,
élelmet, kellő felszerelést akarunk küldeni,
a közelgő karácsonyi ünnepek alkalmából
örömet kívánunk szerezni. — Hadd lássák,
hogy testvéri szeretetünk a messze távol-
ban is velük van.

Felkérem a nagyérdemű közönséget,
hogy bármily összegű pénz, buffet vagy
cukrászati szives adományait küldjék el
a nagyváradi katonai állomás parancsnok-
sághoz, vagy pedig jöjjenek el pénteken
december 18-án d. u. 5 órakor a keres-
kedelmi csarnok termeiben testvéreink ja-
vára rendezendő ünnepélyünkre és ott
rójják le szeretetük és nemes szívességük
adóját!

A viszontlátásra.

Nagyvárad, 908. december hó 14.

Glacs Antal,
főispán.

UJDONSÁGOK.

* **A Bunyitay-liget rendezése.** A
Bunyitay-liget rendezése tárgyában tegnap ér-
tekezlet volt a városházán, amelyen *Rimler*
Károly polgármester elnöke alatt *Komlóssy*
József gazd. tanácsnok, *Köszeghy* József főmér-
nök, továbbá dr. *Hoványi* Gyula, *Géczy* Lajos
és *Szathmáry-Király* Andor vettek részt. —
Bunyitay Vinee kanonok tudvalevőleg, mikor
20000 koronás adományát a liget rendezésére
megküldötte, kikötötte, hogy a liget rendezé-
sét ez utóbbi három előkelő férfit közbejötté-
vel állapítsa meg Nagyvárad városa. A tegnapi
értekezleten *Köszeghy* József főmérnök bemu-
tatta a ligetrendezés tervét. *Szathmáry-Király*
Andor a tervet szépnek találta, de kifogásolja,
hogy sok a bokor és ut rajta, ami által rövid
időn belül tulsűrű lenne a liget s mindenféle
kétes ekszisztenciák buvó helyéül válnék. Ke-
vesebb bokrot s inkább füvel benőtt nagyobb

tereket kívánna. A gyepterületek igen emelnék
a liget szépségét. Gondoskodni kellene gyer-
mekjátzó területről s ezt talán lehetne egye-
síteni, hogy a gyermekjátzó teret a sport-
egylet is használna. Lehetne a kérdést akként
is megoldani, hogy a Dóry-szigetet átadná a
Sport-egyletnek s ott építené fel a város
azokat, amire a Sport-egyletnek szüksége
van; — de ez esetben teljesen külön választ-
tanák a Sport-egylet dolgát a ligetrendezéstől.
Rimler Károly szépnek tartja a gyeppázsitot,
de azt nagyon kell gondozni. Hangoztatja, hogy
ha a város rendezi a ligetet, az összes szükség-
letekre már most gondolni kell. A rendezett
liget fenntartása évenként mintegy 3000 koronába
kerülne. Dr. *Hoványi* Gyula előadja az adományozó
által kiküldött álláspontját. Az adományozott
20.000 koronát csak a liget rendezésére lehet
fordítani. A tervekből azt látja, hogy a 100.000
négyzetméter területből alig 30000 négyzet-
méter pázsit, a többi ut, bokor és virággy.
Kéri, hogy kevesebb, de szélesebb utak, na-
gyobb terek, több pázsit legyen. Továbbá oly
módon kéri az új terv elkészítését, hogy az
ne állja útját, ha később az Ezredévi Emlék-
teret megnyitják a Bunyitay-ligetig s közvetlen
a Körös mellett gyalogsétány létesíttessék e
célra. A rendezésnél a locsolásra való tekintet-
ből gondoskodni kell a vízbevezetésről, mert e
nélkül nem tartható fenn a liget. Mivel a város-
liget elnevezés megszűnt, az így nevezett utcá-
nak is valami más nevet adjanak. A sport fel-
karolásáról gondoskodják a város, de ezt vá-
lassza külön a liget szorosán vett rendezésétől.
— *Géczy* Lajos az adományozó óhaját tolmá-
csolja, amikor kéri, hogy a liget igazi népliget
legyen s ezért minél több szabad teret, pázsitot
készítsenek. Az értekezlet abban állapotott
meg, hogy felkérték a főmérnököt, miszerint az
alapszabályt elfogadott tervet a kifejtett óhajokhoz
képest dolgozza át; a cserjék és utak tekinte-
tében egyszerűsítse s több gyepágyat illesszen
be. Vegye tekintetbe, hogyha később az Ezredé-
vi Emlék-teret megnyitják, az gyalogútvonal
összekötöttségbe legyen hozható a Bunyitay-
ligettel. Targyaljon a főmérnök és polgármester
a középiskolák igazgatóival a gyermekjátzóhelyre
nézve és a Sport-Egylet vezetőségével az athlé-
tikai pálya tekintetében.

* **Halálozás.** A nagyváradi magy. kir.
adóhivatal tisztikarának gyásza van. *Fukász*
László adóhivatalnok vasárnap elhunyt. Teme-
tése ma, kedden délután, 3 órakor lesz a
körös-utcai gyászhatárolt. Az elhunyt fia volt
néhai *Fukász* Gyula tekintélyes nagyváradi
ügyvédnek, aki annak idején élénk részt vett
Nagyvárad politikai és publicisztikai életében.

* **Mozgósítási hír Nagyváradon.** Teg-
nap az a hír terjedt el Nagyváradon, hogy az
itteni katonai parancsnoksághoz megérkezett a
mozgósítási rendelet a hadügyminisztériumból.
Természetesen ez a hír ahova eljutott, nagy
riadalmat keltett. *A legilletékesebb* helyről nyert
információ szerint, ez a híresztelés azonban tel-
jesen alaptalan. Semmi ilyen rendelet nem ér-
kezett, sőt most kilátás sincs rá, hogy a tél
végéig mozgósítsanak. De különben is, ha a
mozgósítási parancs tényleg megérkezett volna,
ma már látnánk is annak a mozgalmát. Az
nem mehetne oly simán; készülődés volna min-
den vonalon. — A nemrég Hercegovinába
távozott József bakáktól már érkeznek a leve-
lek az itt levő családokhoz. Egyik katona azt
írja, hogy hire-hamva sincs ott a háborús elő-
jeleknek s abban reménykedik, hogy karácsonyra,
vagy újévre visszajönnek a hegyes-völgyes or-
szágból. Csak az elhelyezésre panaszkodnak
katonáink. Mostárban nincsen elég és alkalmas
lérőhelyük. Sokat szenvednek a hidegtől, mi-
vel nem szabad fűteni, mert azon épület padlá-
sán, amelyben el vannak szállásolva nagy meny-
nyiségű dynamit és töltény van elhelyezve. A

tél szigorát azonban azok a szegény katonák érzik egész nagyságában, akik a határra előretolva, a hegyeken, fabódákban meghuzódva érzik a határt a betörő bandákkal szemben.

* **Hivatásos tűzoltóparancsnoki állás szervezése.** A nagyváradai tűzoltó intézmény újjászervezése már évek óta huzódik. Gerő Ármin rendőrkapitány és Messey Mihály tűzoltó főparancsnok már több ízben sürgették, hogy első sorban egy tűzoltóparancsnoki állást szervezzon a város, aki azután megfelelő modern módon szervezze a tűzoltó intézményt s szabályrendeletet készítsen. A városi tanács is belátta végre a tűzoltó intézmény új szervezésének szükségét s tegnapai ülésében elhatározta, hogy ez iránt még a decemberben tartandó rendkívüli közgyűlés elé javaslatot terjeszt. Az új hivatásos tűzoltóparancsnoki állás rendszeresítését rendőrkapitányi ranggal és fizetéssel javasolja a városi tanács.

* **Öngyilkos gazdálkodó.** Balog János komédi gazdálkodó, aki második feleségével november végén esküdött meg, tegnap délután vadászfegyverrel szájba lőtte magát és azonnal meghalt. Balog János tettét azért követte el, mert felesége beteg lett s be kellett szállítania a biharmegyei kórházba.

* **Stern Lipót a tárgyaláson.** A nagyszalontai rendőrség feljelentésére Stern Lipót kereskedő ellen a nagyszalontai főszolgabíró kihágási eljárást tett folyamatba. Stern Lipót nem fogta fel olyan tragikusan az ügyet — sőt. A tárgyaláson, mely Tóth István szolgabíró előtt folyt le Stern oly humoros viselkedést tanusított, hogy a tárgyaló szolgabíró elismerésül 100 korona — pénzbüntetésre ítélte. A szolgabíró ugyanis javában tárgyalt amikor minden kopogtatás nélkül benyit Stern Lipót s mint aki valami nagyon intim barátjához megy, kezét dörzsölve mondja:

— Juj, de hideg van odakünn.

— Igy vizitre szokott maga járni. Egy tárgyalásra tisztességesen jöjjön be.

— Kérem, én kopogtattam. Következik a kihallgatás.

— Izraelita vallásu maga?

— Nem, kérem, én zsidó vagyok.

— Hány gyermeke van?

— Tartásba szívesen átadnék vagy kettőt.

Amialatt ezeket a feleleteket adta Stern Lipót, szalatt le s felsétált a szobában, majd a falnak támaszkodva lábait keresztbe rakta, szóval, mintha a buza árfolyamáról tárgyalna a szalontai börzén.

— Alljon egyenesen!

— Én? Azt nem, én ideges vagyok. Én nem állok haptákba. Nekem nem parancsolhatja meg, hogy egyenesen álljak.

Ennek a kedélyes tárgyalásnak most az alispánál van folytatása, mert Stern Lipót a kiszabott 100 korona büntetésnek is szívesen átengedné felét és ezért panaszt tett az alispánál, hogy szedje le az ő nyakából ezt a kellemetlen terhet.

* **Az új kórház ügye.** Az ujonnan építendő kórház ügye már rég nem volt felszínen. Tegnap Diósi Lajos szőlőtulajdonos az előbbeni ajánlatát, mely szerint 8 150000 koronáért úgy hajlandó átengedni a telepet, ha a vármegye ezen kívül még 10000 koronás alapítványt tesz, módosította. A módosítás szerint Diósi eláll attól a feltételétől, hogy a megye alapítványt is tegyen s pusztán a 150000 koronáért adja el a telepet.

* **A gör. keleti lelkészek mozgalma.** A hollódi esperesi kerület görög keleti lelkészei e hó 2-án Venter-Rogozon kerületi gyűlést tartottak. A gyűlésen a lelkészek nyomasztó anyagi helyzetének javításával foglalkoztak. Részletes megvitatás után kimondotta az esperesi kerület, hogy feliratot intéznek a kormány-

hoz, hogy az amugy is rendezés alá jutó fizetésüket akként állapítsák meg, miszerint a lelkész fizetése a jelenlegi 1600 korona helyett 2400 korona legyen. Ily irányú kérelmük támogatására Biharmegye törvényhatóságát is felkérték.

* **Egy örült rémtette.** Ártándi tudósítónk jelenti, hogy Balogh Ferenc tanyáján tegnap reggel özv. Karácsony Mojsziné a tanyai kutba beleugrott s ott meghalt. Az öngyilkos asszony 65 éves volt s az utóbbi időben az elmebaj tünetei jelentkeztek nála. A tanyaiak megkísérelték a megmentését, azonban már csak a hullát tudták felszínre hozni a kutból.

* **Megtámadott csendőr.** Szombat este Vaskóhn egy részeg embercsoport ment keresztül a piacon. Az uton ott sétált Cseh Dénes őrzető. A részeg emberek a csendőr láttára káromkodni kezdtek s a csendőrt kövekkel dobálták. A csendőr eleinte szépszóval intette a támadókat, akik azonban csak jobban felháborodtak ezen. Erre a csendőr kardot rántott és a támadókat szétverte. Az összetűközésnél egy embernek a fejbőréből vágott ki jódarabot, a másiknak a bal s a harmadiknak a jobb karját vágta el. A részeg emberek látva társaik sorsát, futásnak eredtek. A megsebesült embereket az orvos vette kezelés alá.

* **A Kerületi Munkásbiztosító Pénztári tisztviselők védelméért.** A munkaadók igen sok esetben vagy rosszakaratból, vagy pedig tévedésből nem jelentik be alkalmazottaik névsorát. A betegséglýzõ pénztárnak törvényes joga van a munkaadókat ellenőrizni. Ennek alapján a pénztári tisztviselők sok inzultusnak vannak kitéve, sőt sokszor életük is veszélyben forog. Andrássy belügyminiszter most körrendeletet intézett ebben az ügyben az összes városi és megyei törvényhatóságok első tisztviselőjéhez, hogy utasítsák az alájuk rendelt rendőrségeket, miszerint a kiküldetésben lévő pénztári tisztviselőket megfelelő karhatalmu támogatásban részesítsék.

x **Karácsonyi vásár.** Mivel raktárom nagyobbítására előnyös vásárlást eszközöltem, azon kedvező helyzetbe vagyok, hogy kivált a karácsonyi alkalmi mindenféle órák, — arany és ezüst ékszerek árait leszállíthattam. Ezen körülmény által tisztelt vevőmet bárkinél is olcsóbb ár mellett tudom kiszolgálni. Miért is kérem a n. é. közönség minél számosabb látogatását. Szilágyi Géza órák ékszerész, Rákóczi-ut, Orsolya-zárda épületben

Névjegyek

a legizlésebb kivitelben megrendelhető

tők SEBŐ IMRE könyvkereskedőnél

Nagyváradon, Rákóczi-ut.

* **Orteum és mozgófénykép előadások a Nemzeti éttermében.** December hó 15-től minden este a Nemzeti szálloda éttermében orfeum-előadások elsőrendű attrakciók 5 nő, 5 férfi addig is naponta mozgófénykép-előadások fognak tartatni. A mai műsorból különösen kiemelendők: Eugénia k. a. kuplé énekesnő, C. Morgeé komikus The two Charlei's angol zenebohócok (egy nő egy férfi), Vida Bözske nemzetközi ének és táncosnő, La belle Bogdán sodrony művésznő, Mr. Charles éneklő bohóc, a közkedvelt kuplé király, Eleki nővérek ének és tánc duett, Raab S. ur karmester. Kezdeté este 9 órakor — szabad bemenet. Fentartott helyek.

MULATSÁG.

Naptár.

Január 22. Jogász kolon-estély.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Szerda: Gül Baba.

Csőtörtők: A préda.

Péntek: Koldusdiák.

Szombat: Paradicsom.

Vasárnap d. u.: Szerencse fia, este: Szép Gárdista.

EGYESÜLETEK.

Sz. Vince konferencia. A nagyváradai Sz. Vince egyesület alapszabályait a múlt héten felterjesztette a városi hatóság megerősítés végett a belügyminiszterhez. Az egyesület működésének előkészítése ügyében ma este 6 órakor konferencia lesz a kath. kör helyiségben.

S P O R T.

Főúri vadászatok Biharmegyében.

A biharmegyei Sarkadon az Almássy grófok birtokán a napokban két nagy vadászatot rendeztek, amelyekben roppant sok vad esett áldozatul. A beküldött statisztika szerint december hó 7—9 és december 10—12-ig Sarkadon és Gyulaváriban tartott vadászaton elejtettek 7587 nyulat, 1564 fácánkakast, 185 fácányukot, 301 fogolyt, 65 vadpulykát, 1 fürjet, 6 dánvadat, 11 őzet és 5 károsvadat. Összesen 9642 drb vadat. A két vadászat ezek szerint példátlanul szép eredményt produkált. A zsákmány megszerzői igen előkelő urak voltak. A vadászat gróf Almássy Dénes birtokán és az ő vendéglátása mellett folyt le. A vadászatot részt vettek: Odescalchi Loránt herceg, Wenckheim László gróf, ifj. Draskovich Iván gróf, Wenckheim József gróf, Tisza Kálmán gróf, Almássy Imre gróf, Vecsey Miklós gróf, Csekomics Sándor gróf, Almássy Dénes gróf, Trantenberg Frigyes báró, Tallian Vilmos és Inkey Antal.

ZENE ÉS MŰVÉSZET.

Képtárlat a megyeházán. Szombaton, e hó 19-én érdekes képkiallítás nyílik meg Glac Antal, a művészlelkű főispán védősége alatt a vármegye-háza dísztermében. Beődi Balogh Gábor képeiből rendeznek kollektív kiállítást a zseniális művész barátai, akik a fiatal festő értékes talentumától joggal igen sokat várnak. Beődi Balogh Gábor a legmagyarabb főherceg gyermekeinek a nevelője volt s hercegi maecenásának pártfogásával végezte a külföldön tanulmányait. Hogy milyen sikerrel, annak illusztrálásul megemlíthjük, hogy a Nyugat nagy kulturközpontjaiban Münchenben, Párisban, Berlinben a képtárlatokon nagy feltűnést keltett. A Nagyváradon kiállítandó képek, csupa elsőrangú művészi alkotások, amelyeket igen praktikus és okos módon részle fizetésre fognak árusítani, hogy ugyyszólván minden családnak lehetővé tegyék, hogy értékes, eredeti festménnyel díszítse szerény otthonát. Az igen kedves és ügyes ötletet bizonyára a közönség is szívesen fogadja tőle most, karácsony előtt, amikor olcsón szerezhet be igazán művészi ajándékokat. A képekről közelebbi felvilágosítás a tárlat rendezőjénél a megyeháza termében nyerhető.

Igazságszolgáltatás.

Szerelmi viszony, vagy hova lett a kolbász.

Igazán humoros tárgyalás folyt le tegnap délelőtt a kir. törvényszék előtt. *Bokis* János borosteleki lakos volt a vádlott, ki lopás miatt került a bíróság elé.

Elnök: Bűnösnek érzi magát?

Vádlott: Hát kérem a mi a kolbászt illeti...

Elnök: Adja elő az esetet maga, hogy történt?

Vádlott: Hát kérem mi, tetszik tudni jóba voltunk öv. *Popovics* Jánosnéval, osztán kérem szerelem is volt köztünk. Amint én febr. 8-án mikor az ügy előadta magát, elmentem hozzá, igen sokáig beszélgettünk együtt és én nagyon megéhvültem. Hát kérem amint megyek tüle kifelé meglátom, hogy ott lóg a gerendán 7 szál kolbász. Rém guszpusom gyűtt rá, hámondok ugyis szeret az asszony, hát elvittem.

Ilyen modorban haladt a tárgyalás tele jóízű mondásokkal. Azonban mégis komoly lett a vége, mert a bűnbe esett *Romeo* 8 napig fog csücsülni a fogházban.

Lopás. A tegnap megtartott törvényszéki tárgyaláson *Brágya* *Mitru* ruhалopás miatt a bíróság 1 hónapi fogházra ítélte.

ÁVIRATOK.

Néppárti képviselők Sopronban.

Budapest, dec. 14. Telefonon jelenti budapesti tudósítónk, hogy 25 néppárti képviselő Sopronba utazott, hogy részt vegyen az ottani kath. népszövetség megalakulásán.

A balkáni bonyodalom.

Cettinje, december 14. A hivatalos lap a vámhivatalokhoz szóló pénzügyminiszteri rendeletet közöl, amely utasítja őket, hogy holnaptól, 6-naptár szerinti dec. 1-jétől kezdve, olyan áruk után, melyek Montenegróval kereskedelmi szerződést nem kötött államokból származnak, maximális vámokat szedjenek.

Konstantinápoly, december 14. *Pallavicini* ögróf osztrák-magyar nagykövet ma meglátogatta a nagyvezért és a külügyminisztert és megkezdte a tárgyalásokat a portával való megegyezés iránt Bosznia és Hercegovina annexiója tárgyában.

Berlin, dec. 14. A *Norddeutsches Allgemeines Zeitung* heti szemléjében a konferencia kérdéséről a következőket írja: A döntő szempont az marad, hogy az előzetes tárgyalások oly módon adjanak irányt a konferencia lefolyásának, hogy a konferencia ne izgalmat szító eszközzé váljon. Minden lépés, amely ennek a célnak irányában Ausztria-Magyarország érdekeivel egybehangzóan történik, számíthat Németország jóakaratu támogatására. Ha az orosz és francia lapok azt a hirt hozzák, hogy a berlini török nagykövetnek a nagyvezérhez intézett távirata szerint *Bülöw* herceg azt a sürgős tanácsot adta *Aehrenthal* báró külügyminiszternek, hogy a Törökországgal való tárgyalásokat ismét megkezdje és mindennemű koncessziókat tegyen és hogy a tárgyalásoknak okvetlenül kedvezően kell végződnie, miután a helyzet kezd nyugtalanítóvá válni, ugy ezzel szemben meg kell jegyezni, hogy Németország természetesen a jelen válság folyamán szövetségesével szoros érintkezést és élénk eszmecserét folytat, de azt, hogy Németország oly tanácsot adjon a

a monarchiának, amely a monarchia megalázását jelentené, valóban nem szükséges külön megcáfolni.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatözsde határidői.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 14.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	— — —	10.38
Rozs okt.	— — —	8.96
Zab májusra	— — —	—
Zab okt.	— — —	7.04
Tengeri máj. 1908.	— — —	6.85
Tengeri jul.	— — —	6.69

Ertéktözsde.

— Délután 4 órakor. —

Budapest, dec. 14.

Osztrák hitelrészvény	— —	631.25
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
Leszámitoló bank	— —	743.75
Rimamurányi	— —	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	— —	692.25
Közuti vasut	— —	552.—
Városi villamos vasut	— —	269.—

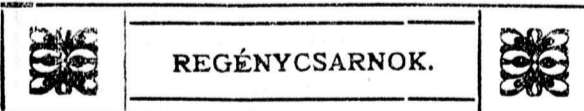
Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktözsde 1908. dec. 14.

Magyar arany járadék 4 száz.	— —	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	— —	93.25
Magyar koronajáradék	— —	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	— —	240.—
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	— —	95.50
Magyar nyeresemény sorsjegy kölesön	— —	93.50
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölesön	— —	94.50
Osztrák járadék papirban	— —	186.—
Osztrák járadék ezüstben	— —	145.—
Osztrák járadék aranyban	— —	97.25
Osztrák korona járadék	— —	99.—
1860. osztr. államsorsjegyek	— —	116.50
Osztrák magyar bankrészvény	— —	197.50
Magyar hitelbank-részvény	— —	150.25
Osztrák hitelbank-részvény	— —	730.—
Magyar hitelrészvény	— —	748.—
London vista	— —	631.50
Páris vista	— —	689.50
20 márkás arany	— —	23.51
20 frankos (Napoleonder)	— —	19.02
Német birodalmi márka	— —	117.96

SZERKESZTŐI PÓSTA.

T. munkatársainkat, akik a karácsonyi számba dolgozatokat szántak, kérjük sziveskedjenek cikkeiket még e hét folyamán sürgősen beküldeni.

EMIKE.

IRTA:

HAJDU IMRE.

(Folytatás.)

10.

— Nem rossz, — tevém a megjegyzést mosolyogva, — bizonyosan az estszürkület, a homály okozhatta csalódását.

— Eh, lári fári! — patint az öreg ur ujjával, mintegy elégedetlensége kifejezéséül, — egy nevelőnél soha sem szabad szürkületnek vagy éppen homálynak lenni, annál kevésbé csalódnai.

— Csak nem szeretném én azt az átkot magammal a sirba vinni, amely bátyámat fogja

követni, — veti oda *István* epés célzással, ki miként elbeszélésünk folyamában tapasztaltuk, bizonyos fölényt gyakorol az öreg uron s bátran állíthatjuk, nem minden siker nélkül.

— Miért, vakapád! — förmed rá az öreg ur — talán nem oktatom, nem neveltetem őket?

— Igen a roszbani!

— Hogy hogy?

— Hát csak úgy, hogy mindent enged nekik; bot kell ezeknek, koplalás, szóval szigor, ha a jó szó nem használ s ha tudniillik embereket óhajt belőlök nevelni.

— Eddig van?

— Igen eddig! mindenekelőtt a nevelőnek szigorú bánásmódot kellene engedni, ez az én nézetem, s bárha nem vagyok barátja semmi tekintetben a botfenyítéknek, de itt oly multhatatlanul szükségesnek találom, mint a zöld vetésre száraz időben az esőt.

— De már ezt lelkelem ugysel soha sem fogom megengedni; eleget veti őket a nyomorúság, nehogy még egy mendurból lett semmiség is végig-hosszig pálcázza őket, aki még csak nem is nemes ember; ha már például te vagy ilyen emberek, mint akik itt vagyunk, kiket baráti s rokoni kötelékek fűznek össze, tenyitenék meg őket, ha megérdemlik, ennek lelkelemre mondom csak örülni tudnék; de holmi, mit én tudom mi, ugyan csak soh' se merje az én gyermekemre a kezét tenni.

— Bizony pedig édes bátyám, én sem nem verem, sem nem oktatom, elég bajom van nekem a magaméival; de azután meg nem is valami tanácsos dolog ez, a multkor ugyan kísérletet tettem megriasztani őket, de ekkor is azon vettem magamat észre, hogy magam riadtam meg legjobban.

— Á! á! á! — hüledezik az öreg ur, — hát aztán mi volt az?

— Hallja csak bátyám! hisz' ugy is csekélység volt az egész; hogy tudniillik barackéréskor beszalad rémülten hozzám az ispánom s jelenti, hogy a *Filemon* urficskák a kert kerítését bontják. — A kert kerítését? — válszolám nagy csodálkozással vissza — ugyan ne nevettesse ki magát ispán ur!

— De tessék elhinni, hogy igaz, — bizonykodik az ispán.

— Hiszen hét láb magasságu kőfallal van a kert körülveve.

— Már instálom alá, ha mindjárt vasfallal van is, ugy van az, amint én mondom, csak tessék szaporán kijönni, mert azóta talán készen is lesznek a munkával — sürgőzözik tovább az ispán.

— Hm! hm! már csak kimegyek hát, — követtem vontatva az alispánt, egy karikással felfegyverkezve, — hát amint a kertbe érünk, akkorára a kőfal csakugyan ki volt bontva, a barackok pedig nagyobbára leszedve; még a barackok leszedése nem boszantott volna annyira, mint a fal kibontása s az oly gondtal ápolat barack trilageok összerombolása; nosza tehát én is nekik hajtok ostrommal, s amilyiket előlütöl értem, jól megsabdaltam; de mindez persze nagyon keveset, vagy éppen semmit sem ért; mert egy pillanat múlva a támadottak támadók lőnek, s ha ispánommal együtt a lehető gyorsasággal el nem hagyjuk a kertet, valóban nem állok róla jól, hogy agyon nem köveznek bennünket; ekkor azután cselédeimet voltam kénytelen ellenök küldeni, kiknek végtére nagynehezen sikerült kertemből az urficskákat haza tereelni.

— Nos ösesm! — kérdi az öreg ur felgyenesedve, s büszke kipirult arccal vállamat vergetve, — ezekből aztán csak válnak huszárok, nemde?

Én az apai öröm-dus kérdésre hirtelen nem letem szót, válaszom egy keserű mosoly s egy elfojtott sóhaj volt, melyeket mindazonáltal előnyére magyarázott az elfogult öreg.

(Folyt. köv.)

A szerkesztésért felelős

Dr. VUOSKIOS GYULA.

PFAFF CZÉG
LONDON
PARIS
ÉS
BERLINI
NYAKKENDŐ
ÚJDONSÁGAI
PAZAR VÁLASZTÉKBAN
MEGÉRKEZTEK

PFAFF CZÉG
VADÁSZ
KÜLÖNLEGESSÉGEI
MEGÉRKEZTEK

DENT GLOVES ÉS FOWNES GLOVES
A VILÁG
LEGJOBB
KEZTYŰI
KAHATÓK.
PFAFF CZÉGNÉL

Nagy
karácsonyi
vásár.

Legcélszerűbb
ajándéktárgyak

hölgyek és urak részére.

Külön gyermekjáték
osztály.

Szép kivitelű
gyermekjáték-
ujdonságok.

Francia babák óriási
választékban és rend-
kívüli nagy választék
játék különlegességek-
ben, melyek legolcsób-
ban kaphatók

Waldmann Ernő

Diszmuárak, sport és utazó
cikkek üzletében,
Rákóczi-ut, az Orsolya-
zárdával szemben.

Interurban Telefon 371.

Székely Imre

elsőrangú uri- és női fehérnemű
tisztító intézete

Nagyvárad

Színház-utca 4.

Kant Frigyes

üveg- és porcellán kereskedése Nagyvárad,
Kossuth-utca, Mezey-ház.

Telefon szám: 474.

Bartos A. és Ésa

NAGYVÁRAD, Rákóczi-ut 2. Bazár-épület.

Kiszárolagos harisnya és ernyőkülönlegességek. —
Állandó nagy raktár férfi-, női- és gyermek-har-
isnyákban s keztükben a legegyszerűbből a leg-
finomabbig, továbbá eső- és napernyők. — Foly-
tonos újdonságok! — Javítások gyorsan eszközöl-
enek. — Pontos kiszolgálás. — Szolid árak. —

Preis A.

Paplan, madrac, szalmaszakok, pap-
lanlepedő, párnahuzat toll állandóan
kapható az ágynemű raktárban

Kossuth-utca 12.

Menyasszonyi kelengyét elkészít
ugyszintén művészi kézimunkákat

Kronemer Testvérek

Nagyvárad, Bazár-épület
színházzal szemben.

Alapított 1890.

Rosenzweig Róza

Párisi melfűző műterme

Nagyvárad, — Telefon 632. — Rákóczi-ut 3

Menyasszonyi kelengyét Vász-
nat és Fehérneműt csakis

Strohmayer Pál

cégtől vegyünk!

Raktár: Nagyvárad, Szent László-tér 1. szám
a kishíd mellett.

Telefon 166.

Telefon 166

Karácsonyi vásárunk felülmul
minden versenyt.

Divat selymek 75 krtól.

Női divat szövetek 46, 63, 82 kr.

Mosó barketek 22, 28, 33, 40 kr.

Mosó bordúros delin 24, 26, 28 kr.

Raktárunk egyéb készlete dec. 31-ig tetemesen
le van szállítva.

KLEIN TESTVÉREK divatruháza, Zöldfa-ut elején.

Kovács Józsefkatonai- és polgári cipész.
Ortophéd munkák.

Nagyvárad, Beöthy Ödön-utca 35.

Gőzmosóda vegytisztítógyár

Nagyvárad, Gilányi-utca.

Mos, vasal s vegyileg tisztít

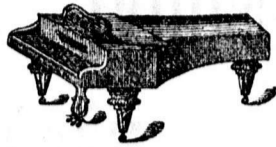
Mindennemű fehérneműek mosását a legnagyobb pontossággal eszközöljük. — A vegyi tisztítóknban női és férfi-ruhák, blousok, függönyök, szőnyegek a legszakszerűbben lesznek elkészítve.

A ruhák el- és hazaszállítását saját

kocsijainkkal eszközöljük.

Vidéki és városi telefon szám 398

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű zenekedvelő közönséget, hogy a Szent János-utcai 1. sz. alatt levő raktáramban nagy választékban vannak 252.

ZONGORÁK

és

PIANINO

eladásra, hangversenyre, estélyekre ugy-szintén

havi bérletre igen olcsó árban

számítva. — A nagyérdemű közönség pártfogását kérve, maradtam tisztelettel

Özv. Mustó Jánosné.

Az téli ujdonságok már megérkeztek!!

Férfi kalapok, ingek, nyakkendők, és zsebkendők különlegességek, női berliner, gyapju és selyem kendők, és escharpok. — Schroll féle sifonok és vásznak paplanok mesés olcsó árakban! Szabó kellékek, bélék árak!**Kézimunkák és minden hozzávalók****!! FELTÜNŐ OLCSÓ ÁRAK !!****KLEPFER ALBERT**

— FÉRFI ÉS NŐI DIVATÁRUHÁZÁBAN. —

Nagyvárad, Teleky-utca 28 szám.

:: TELEFON 703. ::

1600 koronátjövendelő ház, termő, lugasszöl-
lővel beörökített kerttel, szabad-
kézből ELADÓ. Értekezhetni Hu-
szár-utca 7. szám alatt. ::**Megnyitak
a Fekete Sas
nagyszálloda
éttermei.**

Nagyvárad valóságos látványosságát képezi a Fekete Sas éttermei és földalatti (souterrain) vendéglőhelyiségei. Pazar fény közepette a legmodernebb berendezkedés biztosítja a kitűnő kényelmet ezen helyiségekben.

Kitűnő magyar és francia konyha, kiváló bel és külföldi borok, Diéher féle dupla márciusi sör.

Társas étkezések céljára a legalkalmasabb helyiségek állanak rendelkezésre. Valóban méltán rászolgál ezen helyiség és annak fáradságot nem kímélő bérleje BENRÁD ALBERT arra, hogy a nagyközönség őt pártfogásban részesítse.

Megérkeztek az összes őszi és téli ujdonságok

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-téri nagy áruházába,

minden cikkben, őszi és téli modell-felöltők, angol és skót kostüm-szövetek, blouse-selymek, szörme-collior blouseok és szoknyák igen nagy választékban és rendkívül jutányos árban árusítatnak.

== A lelegegánsabb és legjobb kivitelű ==

angol kosztümök, francia ruhák, őszi és téli

peluche és szörme felöltők, ez évben ismét megnagyobbított saját mütermeimben szintén rendkívül jutányos árban vállaltatnak el. Müvezető főszabász: BÖHM. J. ur, az ARVAY JÁNOS és TSA budapesti cs. és kir. udvari szállító cég volt főszabásza.

Ifj. Kohn Sámuel Bémer-tér.